

Ankara Adnan Ötüken İl Halk Kütüphanesi'nin Tarihçesi^(*)

Tülin Sağlamtunç

Ankara Adnan Ötüken İl Halk Kütüphanesi, ilk kez 25 Temmuz 1338 (1922) tarihinde "Maarif Vekâleti Umumi Kütüphanesi" adıyla "Maarif Vekâleti"nin alt katındaki odalarda açılmıştır. 26 Temmuz 1922 tarihli Hakimiyet-i Milliye Gazetesi'nde "Maarifin Umumî Kütüphanesi" başlığı altında kütüphanenin açılışı halka bildirilmiştir. "Maarif Vekâleti bize evvelki gün memleketin en büyük ihtiyacının tatminine doğru bir adım atmış bulunduğunu haber verdi. Maarif Vekâleti dünden itibaren umumi bir kütüphane açmış bulunuyor. Bu kütüphane evvelâ Vekâletin elinde mevcut kitaplardan sonra her taraftan vuku bulacak teberrular ile zenginleşecektir."⁽¹⁾ demektedir. Makalede "Umumi Kütüphanelerin" yararları anlatıldıktan sonra " "Maarif Vekâleti"nin Gazeteye gönderdiği "Tezkere" yayınlanmıştır.

1) 25 Temmuz 1338 tarihinden itibaren Maarif Vekâleti Umumi Kütüphanesi açılmıştır.

2) Kütüphane Pazartesi ve Çarşamba günlerinden maada her gün saat 10⁰⁰ - 12⁰⁰'ye ve 2⁰⁰ - 6⁰⁰'ya kadar erkeklere açıktır.

3) Çarşamba günü hanımlara mahsustur.

4) Anadolu'da ve İstanbul'da intişar eden bilumum yevmî ve mevkut risalelerin Ankara Maarif Vekâleti Umumî Kütüphanesi namına gönderilmesini Vekâlet irfan ve ihtiyac-î memleket namına sahiplerinden rica eder.

5) Umumun istifadesine mahsus olan kütüphaneler sahipleriyle erbab-ı irfan tarafından teberru edilmesine intizar olunmaktadır.⁽²⁾

Kuruluş tarihinin saptanması çalışmalarında Cebeci Halk Kütüphanesi'nde 340-338 tarihli mühürlü kayıt defterinin üzerinde "Maarif Vekâleti Umumi Kütüphanesi, Ankara" damgasını bulduk.⁽³⁾

* Prof. Dr. Tülin Sağlamtunç'un Ankara Adnan Ötüken İl Halk Kütüphanesi'nin Kuruluşunun 70. Yılı kutlamaları programında verdiği konferans.

Ankara'da daha önceleri de bir "Umumî Kütüphane"ye gereksinme duyulduğu belirtilmektedir. 30 Haziran 1921 tarihli Hakimiyet-i Milliye Gazetesi'nde bu istek şöyle dile getirilmiştir. "Okur yazar, ilme teşne gençleri, tettebbu çağında bulunanları çoğalan bu şehre Umumî Kütüphane elzemdir."⁽⁴⁾

Bundan kısa bir süre sonra ise 8 Temmuz 1921 tarihli Hakimiyet-i Milliye'de "Umumî Kütüphane" başlığı altında bir haber yer almıştır. "Divan-ı Umumiye dairesi civarındaki Selçukî âsar-ı mimarisinden Kızılbey Camii'nin tamir edilerek umumi bir kütüphane yapılması Maarif, Şer'îye Vekâletlerince tekarrür etmiştir. Maarif Vekâleti güzel bir eser-i tarihimiz iken harap ve metrük bir halde kalmış olan camiin bu suretle imar esbabını temin eylemiştir."⁽⁵⁾

Daha sonra 1927/28'de Ulus'ta Roma Hamamı'nın bulunduğu yere kütüphane binası kurulması düşünülmüş ise de bundan vazgeçilmiştir.⁽⁶⁾

1939 yılında kütüphanede yer darlığı daha geniş bir yere taşınmasını zorunlu kılmış ve Ulus'ta (Prof.Dr.Yusuf Akçura) daha sonraki adıyla Kediseven Sokak'ta bulunan bir binanın zemin ve bodrum katına taşınmıştır. Süreli yayınlar yeni binanın da küçük olması nedeniyle Milli Eğitim Bakanlığı depolarında bırakılmıştı. 1947 yılında Bakanlık binasının yanması sonucu değerli süreli yayınlar koleksiyonu da yanmıştır. Bu olaydan sonra 1947 yılından 1962 yılına kadar süreli yayınlar Konya İl Halk Kütüphanesi depolarına gönderilmiştir. Daha sonraki yıllarda ise Ankara Atatürk Lisesi'nde bulunan Kitap İkmal Deposu kütüphane'nin süreli yayın koleksiyonunu uzun yıllar muhafaza etmiştir.

Görüldüğü gibi bina sorununa çözüm bulunamamıştır.

1933-1939 yıllarına ait Evrak Defterinden soğuk kış aylarında kütüphanenin halka kapatıldığı anlaşılmaktadır.⁽⁷⁾

Gene aynı yıllarda kütüphanelerde hizmet verecek memurların "Yüksek Ziraat Enstitüsü Kütüphanecilik Kursu"na devam etmeleri gereği belirtilmektedir.⁽⁸⁾

Teknik hizmetlerin tamamlanması amacıyla 1943 yılında kütüphane kapatılmıştır. 1948 yılında sınıflandırma işlemlerinin sona erdirilmesinden sonra yeniden açılmıştır.⁽⁹⁾

Kütüphanenin koleksiyonunun genellikle 4 bölümden oluştuğu görülmektedir.

1) Kütüphaneye ilk olarak kazandırılan arap harfli basma kitaplar⁽¹⁰⁾.

2) Tevhid-i Tedrisat Kanunu⁽¹¹⁾ ve Tekke, Zaviye ve Türbelerin Seddine, Türbedarlıklarla Bir Takım Ünvanların Men ve İlgasına Dair (çıkarılan) Kanun⁽¹²⁾la kazanılan yazma ve basma kitaplar,

3) Basma Yazı ve Resimleri Derleme Kanunu (BYRDK)⁽¹³⁾ ile gelen yayınlanmış Türkçe ve az sayıda yabancı dilde yazılmış kitaplar ve diğer yayınlar.

4) Yabancı diller koleksiyonu.

Koşay "Kütüphane"nin en iyi bir biçimde değerlendirilebilmesi için önemli bazı önerilerde bulunmuştur. "Kütüphanelerin "dereceleri" konusuna değinirken özellikle bir devlet kütüphanesi kurulması fikri üzerinde durulmuştur. ".....Ankara Maarif Kütüphanesi tekâmül suretiyle Devlet Kütüphanesine münkalip olacağı cihhetle....."⁽¹⁴⁾

Kütüphaneye Koşay'ın yönetimdeki bir komisyonla Hacı Bektaş Tekkesi'nin Koleksiyonu da kazandırılmış⁽¹⁵⁾sa da bu koleksiyon daha sonraki yıllarda Hacı Bektaş'a gönderilmiştir.

Bundan başka kütüphaneye kazandırılacak çok önemli bir koleksiyon daha vardır. "Sillogos Koleksiyonu"⁽¹⁶⁾. İstanbul'da Rumların 1861 yılında kurdukları "Elinikos Filolopikos, Sellogos" (Rum Edebiyat Derneği"ne ait 50.000 cilt koleksiyonu bulunan kütüphane 1923 yılında devlet yetkililerince kapatılmıştı. Rumlar koleksiyonu Yunanistan'a götürmek istemişlerse de buna izin verilmemişti. Atatürk'ün emri üzerine Ankara'ya getirilen koleksiyon yeni açılmış bulunan "Umumî Kütüphane"ye yerleştirilmiştir.⁽¹⁷⁾

Cebeci kütüphanesinde bulduğumuz Evrak Defteri'nde ise bu konuda çeşitli kayıtlar bulunmuştur.⁽¹⁸⁾ 26.1.1933 gününde Maarif Vekâletinden kütüphaneye gönderilen resmî yazıda "Kütüphanede bulunan Sillogos dolaplarının Türk Dili Tetkiki Cemiyeti'ne verilmesi istenmiştir. Ayrıca gene 18.8.1933 gününde kütüphaneden Ankara Halkevi'ne verilen Sillogos Kütüphanesi muhteviyatı" hakkında resmî kayıt evrak defterine işlenmiştir. Bu bilgilerden anlaşıldığına göre koleksiyon 1932-1933 yılına kadar Ankara Umumî Kütüphanesi'nde bulunmaktaydı. Sillogos Koleksiyonu başlıca 2 bölümden oluşuyordu:

a) Fransızca, Almanca, ve İngilizce yapıtlar. Özellikle Fransız Klasikleri önemli yer tutuyordu. Ayrıca Anadolu araştırmaları hakkında

10.000 cilt kadar çeşitli yapıtlar.

b) Ortodoks mezhebini ve hıristiyanlığı konu alan kitaplar (Rumca kitaplar).

Yunan Hükümeti koleksiyonu geriye istediye de Sillogos Koleksiyonu'nun Ankara'da kalması yetkililerce uygun görülmüştü.

1932 yılında Türk Tarih Kurumu'na Sillogos Koleksiyonu'nun en önemli kısmı verilmiştir. Türk Tarih Kurumu'ndan başka Türk Dil Kurumu ve Ankara Genel Kitaplığı, daha sonraki yıllarda Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Klasik Filoloji Semineri'ne ve Ankara Halkevi Kütüphanesi'ne koleksiyon dağıtılmıştır. 1956 yılında ise Ankara Genel Kitaplığı'na verilmiş olan Sillogos Koleksiyonu Milli Kütüphane'ye devredilmiştir.⁽¹⁹⁾

Basma Yazı ve Resimleri Derleme Kanunu ile de kütüphanenin koleksiyonu 1934 yılından itibaren derleme nüshaları almaya devam etmektedir.

1961 Kütüphaneler Komitesi Raporu'nda İl Halk Kütüphanelerinin görevleri belirlenmişti.⁽²⁰⁾ Ancak Ankara İl Halk Kütüphanesi'nin binası yeni görev kapsamı için son derece yetersizdi. Buna çözüm bulabilmek amacıyla 1967 yılında Cebeci semtinde Ankara İl Halk Kütüphanesi asıl binasına geçinceye dek, bu kütüphane'nin merkezi binası olarak hizmet etmesi amaçlanan Cebeci Semt Kütüphanesi'nin temeli atıldı.⁽²¹⁾ Ancak bu kütüphane 1972'de hizmet vermeye başlayabildi.

Aslında Merkez Kütüphane için düşünülen bina Milli Kütüphane'nin halen içinde bulunduğu binaydı. Milli Kütüphane binasına geçince Ankara İl Halk Kütüphanesi'nin buraya taşınması düşünülmekteydi.

Milli Kütüphane'nin 1983 yılında Bahçelievler'deki yeni binasına geçmesinden sonra 1985 yılında Ankara İl Halk Kütüphanesi bu binaya taşınabilmiştir.

Ancak bu durum gerçekleşmeden çok önce başka bir çözüm bulma çabasıyla Merkez Kütüphane binası için Yenimahalle 1. durakta 4110 m²'lik bir arsa sağlanarak 1971 yılında buraya "geçici olarak" taşınılmıştır.⁽²²⁾

Ankara İl Halk Kütüphanesi'nin Ankara'ya halk kütüphaneciliği açısından büyük bir katkısı olduğu kuruluş yılları için söylenemez. Buna karşılık Milli Kütüphane'nin bu konuya el attığını

görüyoruz. Aslında bir halk kütüphanesinin görev kapsamına giren evlere ödünç kitap verme servisleri, çocuk kütüphaneleri açmak gibi işleri Milli Kütüphane başlatmıştır.

1- Namık Kemal Çocuk Kütüphanesi⁽²³⁾ 2.4.1951 günü Namık Kemal Ortaokulu içinde açılmıştır. (Cumhuriyet Dönemi ilk çocuk kütüphanesi)

2- Namık Kemal Evlere Ödünç Verme Servisi⁽²⁴⁾ 19.05.1952

3- Yenidoğan Evlere Ödünç Kitap Verme Servisi⁽²⁵⁾ (22.01.1953)

4- Bahçelievler Çocuk Kütüphanesi⁽²⁶⁾ (23.04.1955)

5- Ankara Çocuk Kütüphanesi⁽²⁷⁾ (21.08.1957)

6- Demirlibahçe Çocuk Kütüphanesi⁽²⁸⁾ (09.01.1960)

Milli Kütüphane daha sonra 1965 yılında bu kütüphaneleri Ankara İl Halk Kütüphanesi'ne devretmiştir.⁽²⁹⁾

Bugün bu kuruluşların, kuruldukları yerlerde değil, kimi zaman koleksiyonları birçok kez bölünmüş ve başka kütüphanelere verilmiş olarak, yalnız anılarının kaldığını görmekteyiz.⁽³⁰⁾

1- Namık Kemal Çocuk Kütüphanesi:

Namık Kemal Orta Okulu yönetimi tarafından çıkartılan kütüphane Seyranbağları İlkokulu'na taşınmış daha sonra da buradan da çıkartılarak tekrar Merkez Kütüphane'ye alınmış ve Ankara İl Halk Kütüphanesi'nin Çocuk Kütüphanesi'ni oluşturmuştur.

2- Namık Kemal Evlere Ödünç Verme Servisi:

Bugün Ankara Adnan Ötügen İl Halk Kütüphanesi ödünç Kitap Verme Bölümü olarak yenilenen koleksiyonla hizmet vermektedir.

3- Yenidoğan Evlere Ödünç Kitap Verme Servisi:

Önceleri Yenidoğan'da açılan kütüphane daha sonra Yenidoğan İlkokulu içinde hizmet vermiştir. 1982 yılında ise Telsizler İlkokulu'na taşınmıştır ve Telsizler Halk Kütüphanesi adını almıştır.

4- Bahçelievler Çocuk Kütüphanesi:

Önce 1955'te Emek Mahallesi'nde açılan daha sonra

Bahçelievler'de bir dükkâna taşınan Çocuk Kütüphanesi 1984 yılında Bahçelievler Camii'nin yanına taşınmıştır. Ancak bu yerin hizmete uygun olmaması nedeniyle başka bir yer aranmışsa da bulunamamıştır. Batıkent'de uygun bir yere taşınması düşünülmektedir.

5- Ankara Çocuk Kütüphanesi:

1957 yılında Milli Kütüphane ve Çocuk Haklarını Müdafaa Cemiyeti Başkanlığı'nın işbirliğiyle kurulan Kütüphane'nin koleksiyonu 1962 yılında Demirlibahçe Çocuk Kütüphanesi'ne devredilmiştir.

6- Demirlibahçe Çocuk Kütüphanesi:

1960 yılında Milli Kütüphane tarafından açılan kütüphane hizmet verdiği yerlerden çıkmaya zorlandığı ve çevrede yer bulunmadığı için 1986 yılında Ümitköy Camii'nin altında yer bulunduğu için buraya taşınmıştır. Ancak buranın da hizmete uygun olmaması sonucu 22.12.1992 günü Sn.Hüseyin Alpar tarafından bağışlanan Balgat Hüseyin Alpar Halk Kütüphanesi'ne taşınmıştır.

Görüldüğü gibi çeşitli nedenler sonucu halk kütüphanesi koleksiyonları aynı şehir içinde 30-40 yıl boyunca bir yerden bir yere taşınmak zorunda bırakılmışlardır. Bu durum da kütüphanenin hizmetini son derece olumsuz bir biçimde etkilemiştir.

Akara İl Halk Kütüphanesi'ne bağlı diğer kuruluşlar da yıllar boyunca çeşitli değişikliklere uğramışlardır.

Yenimahalle Evlere Ödünç Kitap Verme Servisi⁽³¹⁾

1957 yılında açılmış, Ankara İl Halk Kütüphanesi'nin 1971'de Yenimahalle'ye taşınması sonucu kütüphanenin Ödünç Kitap Verme Bölümünü oluşturmuştur. Bugün Yenimahalle İlçe Halk Kütüphanesi bünyesinde hizmet vermektedir.

Kocatepe Kütüphanesi:

Ankara İl Halk Kütüphanesi tarafından 5.6.1970'de hizmete açılmıştır. Koleksiyon bu kütüphanenin kapatılmasından sonra 20.9.1989 tarihinde Keçiören-Aktepe Kütüphanesi'ne taşınarak hizmet vermeye başlamıştır.

Gülveren Halk Kütüphanesi:

1961 yılında Gülveren semtinde hizmet vermeye başlayan

kütüphanenin buradan taşınma zorunluluğu sonucu Kütüphane Keçiören İlçe Halk Kütüphanesi adı altında 20.9.1989 tarihinde Keçiören'de hizmet vermeye başlamıştır.

Keçiören Halk Kütüphanesi:

1965 yılında hizmet vermeye başlayan kütüphane 1987 yılından bu yana Sn. Abdi Kaynak tarafından bağışlanan Keçiören Abdi Kaynak Çocuk Kütüphanesi'nde hizmet vermektedir.

Varlık Halk Kütüphanesi:

Varlık Mahallesi'nde bulunan Türkiye Göçmenlere Yardım Derneği tarafından binası sağlanan Varlık Halk Kütüphanesi 30.11.1968⁽³⁴⁾ gününden beri aynı yerde hizmet vermektedir.

Kurtuluş Çocuk Kütüphanesi:

Ankara İl Halk Kütüphanesi Tarafından 1960⁽³⁵⁾ yılında Kurtuluş İlkokulu içinde kurulan kütüphane daha sonra 26.1.1989 günü Şentepe Halk Kütüphanesi'ni oluşturmak üzere Şentepe'ye taşınmıştır.

Ali Dayı Çocuk Kütüphanesi:

Emekli Valilerden H.Şükrü Kenanoğlu tarafından bağışlanan kütüphane 26.3.1990 tarihinde hizmete açılmıştır.

Ankara İl Halk Kütüphanesi'ne Milli Kütüphane'nin eski binasına taşınmasından sonra bu binanın yapımında büyük emeği olan Milli Kütüphane'nin kurucusu Adnan Ötüken'in anısına atfen Ankara İl Halk Kütüphanesi'nin adı 1985 yılında Ankara Adnan Ötüken İl Halk Kütüphanesi olarak değiştirilmiştir.

Ankara İl Halk Kütüphanesi'ne bağlı olarak 1969 yılında hizmet vermeye başlayan Gezici Kütüphane,(36) Merkez Kütüphane'nin Kızılay'a taşınmasından sonra park yeri olmaması nedeniyle Yenimahalle'de kalmıştır. Yenimahalle İlçe Halk Kütüphanesi'ne bağlı olarak hizmetini sürdürmektedir.

Ankara'da önceleri Ankara Adnan Ötüken İl Halk Kütüphanesi'ne bağlı bir kütüphane olarak hizmet vermesi planlanan OR-AN Sevgi Yılı Halk Kütüphanesi 16.11.1992 günü Kültür Bakanı Sayın Fikri Sağlar tarafından örnek Halk Kütüphanesi olarak bağımsız

bir birim niteliğinde hizmete açılmıştır. Aynı gün Yenimahalle İlçe Halk Kütüphanesi yeniden düzenlenerek "Örnek Halk Kütüphanesi" olarak Sayın Bakan tarafından hizmete açılmıştır.

Binaların kiralık olması, okul yöneticilerinin gereken önemi vermemesi yerel yönetimlerin çoğu kez kütüphane kurulmasına olanak tanımaması nedeniyle Ankara Adnan Ötüken İl Halk Kütüphanesine bağlı kütüphaneler buldukları yerlerden çıkartılmışlar, plansız biçimde hizmet vermeye zorlanmışlar ya da hizmet verilmek istenen yerler bu amaca uygun niteliklere sahip yerler olmamışlardır.

Merkez kütüphanede bulunması gereken Bölge Cilt Atölyesi bugün yer darlığı nedeniyle Yenimahalle İlçe Halk Kütüphanesi'nde hizmet vermektedir.

Ankarada ivedilikle çağdaş halk kütüphaneciliğinin gereklerini yerine getirebilecek bir Merkez Halk Kütüphanesi binası yapılmalıdır.

Ankara Adnan Ötüken İl Halk Kütüphanesi'nin kuruluşundan bu yana evrak defterlerinden ve çeşitli kayıtlardan⁽³⁷⁾ saptayabildiğimize göre kütüphaneyi Remzi Akyürek, Ali Şevki Bey, Sivaslı Hüseyin Şemsettin Çetintürk, İsmet Parmaksızoğlu, Erdoğan Orhun, Muhiddin Gavsi Sina, Mehmet Ali Gülcan, Nimet Bayraktar, Abdülkadir Köylü, Turhan Yılmaz yönetmişlerdir. Kütüphanenin bugünkü Müdürü Ahmet Kara'dır.

Ankara Adnan Ötüken İl Halk Kütüphanesi ve bağlı birimleri gerekli koşullar sağlandığı takdirde Başkent Ankara'ya layık halk kütüphanesi hizmetini vereceklerdir.

Notlar

1 "Maarifin Umumi Kütüphanesi" **Hakimiyet-i Milliye**. 26 Temmuz 1338 (1922) Özer Soysal. Cumhuriyet Öncesi Dönemi Türk Kütüphaneciliği... Ankara 1973.s.92. T.Sağlamtunç: Ankara'da Halk Kütüphanesi Hizmeti: Ankara 1980.s.79.

2) Bkz. Hakimiyet-i Milliye a.y.

3) Cebeci Halk Kütüphanesi deposunda bulduğumuz kitap demirbaş defterinin üzerinde 4 no.lu defter olduğu belirtilmektedir. 7024 no.lu kitaptan 9370 no.lu kitapların bu deftere kayıtlarının işlendiğini saptadık. Ayrıca bkz. Soysal **y.a.g.e.s.**92 Dipnot 9. bu konuda bilgi vermektedir. Soysal, "Ankara Kütüphane-i Umumisine ait" Üçüncü" "esas" sözcükleri bulunan mühürlü kayıt defterindeki 24 Temmuz 338-21 Temmuz 340 tarihinden kütüphanenin kuruluş tarihini 1922 olarak saptadığını bildirmektedir.

- 4) Bkz. "Ankara'da bir Millî Kütüphanemiz olmalı". Hakimiyet-i Milliye 30 Haziran 1921, Ayrıca bkz T.K.D.B. 8 (1959) s.2 s. 80. (aynı metnin latin harfleriyle yeniden basılmış şekli).
- 5) Bkz. Hakimiyet-i Milliye. 8 Temmuz 1921. H.Z. Koşay: **Ankara Budun Bilgisi** Ankara, 1935. s.20. G. Öney: Ankara'da Türk Devri Dinî ve Sosyal Yapılar. Ankara 1971. s.93 ve 123.
- 6) M. Akok: **Roma Hamamı**. Ankara 1960. s.1.
- 7) Cebeci Halk Kütüphanesi deposunda bulduğumuz ve üzerinde "Gelen Evrak 1933-1939 Maarif Vekâleti Umumî Kütüphane Dairesi'ne giden evrakın kaydına mahsustur" cümlesi bulunan Evrak Defteri. Bu Defter'in 13. sayfasında 1934 ve 6.12.1934 tarihleri ve 441/49 sayısı ile giden evrakların kaydı.
- 8) **a.y.**
- 9) "Ankara Genel Kitaphâğı" **Ulus** 14.5.1950, "Okuyucu Dileği" **Ankara Akşam Haberleri**. 2.6.1948, "Maarif Kütüphanesi'nden Şikayet" **Ulus**. 20.10.1951.
- 10) Soysal, **y.a.g.e.** ss. 92-93, E.B. Şapolyo: M.Kemal Paşa ve Millî Mücadele'nin İç Alemi. İstanbul 1967, s.199.
- 11) A.B. Edis: **Kültür Düsturu**. İstanbul 1939, ss. 33-24. 430 sayılı **Tevhid-i Tedrisat Kanunu** 3.3.1340 (1924).
- 12) **Tekke ve Zaviyelerle Türbelerin Seddine, Türbedarlıklarla Bir Takım Ünvanların Men ve İlgasına Dair Çıkarılan Kanun**. Kanun No: 677. 30.11.1341 (1927).
- 13) BYRDK. no: 2527. 21.6.1934.
- 14) H.Z. Koşay: "Kütüphanelere Dair" **TKDB** 9. ss.36.40. ayrıca, Koşay "Kütüphanelerde yapılacak ticari islâhat" **Muallimler Birliği**: 1 (1962) sa. 7, ss. 315, 317.
- 15) Koşay: "Hacıbektaş Tekkesi". **Türkiyat Mecmuası**: 2 (1926) s. 367.
- 16) "Sillogos Koleksiyonu" değerli araştırmalara konu olmuştur. Sillogos Koleksiyonu hakkında geniş bilgi için bkz. O.Ergin: **Türkiye Maarif Tarihi**. c.2. İstanbul 1940. ss. 653-658. Paul Moraux: **Bibliothèque de la Société Turque d'Histoire Catalogue des Manuscrits Grecs** (Fonds du Sillogos" **Belleten** XLI (1977) sa. 162, s. 404.
- 17) H.Z. Koşay'la 9.2.1978 günü yapılan görüşme sonucu alınan bilgiler.
- 18) Bkz. y.a.g. Defter. 26.1.1933, 23.5.1933 ve 18.8.1933 tarihli ve 27/194 sayılı kayıtlar.
- 19) Bkz. Moreaux y.a.g.e. koleksiyonunun en önemli bölümü Türk Tarih Kurumu'ndadır.

- 20) Kütüphaneler Komitesi Raporu. Ankara 1961 s. 19.
- 21) "Ankara'da Cebeci Kütüphanesi Yapısının temeli atıldı". **TKDB** 16 (1967) 1, s. 147.
- 22) Ankara İl Halk Kütüphanesi Müdürlüğü'nün Kütüphaneler Genel Müdürlüğü'ne 21.2.1972 tarih ve 262.1/67 sayısıyla gönderdiği yazı. Ayrıca N.Eke: "Ankara İl Halk Kütüphanesi" **Kütüphanecilik** 1 (1972) 3, s. 10.
- 23) **Zafer** 3 Nisan 1951, Refika Bagana "Ankara'da Yeni bir Kültür Ocağı". Zafer, **Akşam Postası** 5 Nisan 1951, **Cumhuriyet** 10 Nisan 1951.
- 24) M.Eren: "Ankara'da Yeni Bir Tıp Kütüphanesi". **TKDB** 1 (1952) sal/ 2 s. 171.
- 26) "Millî Kütüphane'nin Bahçelievler Çocuk Kütüphanesi Açıldı". **TKDB** 3 (1954) sa. 2, s. 245.
- 27) **Millî Kütüphane Haberleri** Aylık Bülten 1 (1957) s.9. **Türkiye Kütüphaneler Rehberi**. y.a.g.e. s.9.
- 28) "Demirlibahçe Çocuk Kütüphanesi Açıldı". 9.1.1960.
- 29) Bkz. **TKDB** 14 (1965) sa. 1/2, s. 68.
- 30) 15.12.1992 günü Ankara Adnan Ötügen İl Halk Kütüphanesi Müdürlüğü'nden alınan bilgiler.
- 31) Bkz. **TKDB** 6 (1957) sa.4 s.129.
- 32) "Ankara İl Halk Kütüphanesi'nin Kocatepe Ödünç Kitap Verme Servisi Hizmete Açıldı". **TKDB** 19 (1970) sa.2, s.147-148.
- 33) M.Sümer: Ankara İl Halk Kütüphanesi Gülveren Şubesi'nin Temel Prensipler Yönünden İncelenmesi: Ankara 1970.
- 34) "Varlık Mahallesi Halk Kütüphanesi'nin Açılışı" **TKDB** 17 (1968) sa.4, s.330.
- 35) T.Sağlamtuğ, y.a.g.e.. s.127.
- 36) "Ankara Gezici Kütüphanesi Hizmete Girdi: **TKDB** 18 (1969) 2, 141-142.
- 37) a.y. ve s. 98. ve Ankara Adnan Ötügen İl Halk Kütüphanesi Müdürlüğü'nden 15.12.1992 günü alınan bilgiler.